

וכך, לאחר שביטח המישפט בדרך את הנקודה לאור התקדימים של בית-הדין המישפט העליון, התומך בדעה כי אויב משמעו מדינה, ולאחר השוואה לחוק השיפוט הצבאי המגדיר אויב ככולל פורעים מוויינים ומורדים מוויינים, מסיק בית-הדין המישפט כי אמנם אין ארגוני אש"ף כלור לים במונח אויב בחוק הפלילי.

אמנם, מצד אחד הביאה החלטה זו לכך שהנאשמים יצאו זכאים מכל האישומים בעניין מגע עם האויב, אולם בית-הדין פט מצייני כי להחלטה זו גם צד חיובי: נמנעה הכרה באש"ף כבישות מדינת על-ידי הרשות השופטת של מדינת ישראל. אל, ואולי, אומר בית-הדין המישפט, היה אש"ף מוכן לשלם את המחיר של הרשעת הר נאשמים במיקרה זה, כדי שיהיה בידו קלף תעמולתי יפה כזה. שהרי היה מוכר כאויב של מדינת ישראל רשמית, על-ידי בית-הדין המישפט ושלה, ובזאת מוכר כי ישות מדינת ישראל: "הרי אתם בני-אדם תמימים מן הישוב, אשר מקודם היו רוצים לרגום אותנו באבנים על זיכוי, אם הוא מנומק בכך שאש"ף אינו אויב, עכ" שיו היו רוצים לרגום אותנו באבנים על הרשעה אם היא מנומקת בכך שלאש"ף יש סגולות מדינתיות מספקות."

בית-הדין המישפט החליט, כי אויב אינו כולל אש"ף, הנאשמים יצאו זכאים מ- אישומים אלה, ואש"ף לא הוכר על-ידי בית-הדין המישפט של מדינת ישראל כישות מדינתית, אולם הכנסת היתה זריזה מאד, כמה ימים לפני שיצא פסק-הדין הנ"ל, ב- יולי 1978, יצאה הצעת-חוק ובה תיקון להגדרת אויב בחוק, שהאירגונים הפלסי-טינים נחשבים כאויב.

טרם הגיע המועד לעידעורו של פנאור-טיס, שהורשע בעבירות אחרות ונידון

בחוק-הנכים בהצליה משמשות נערות תיכון נאות כחובשות בעונת-הרוצה. הן בנות הצעירות היו מסתובבות בשטח, שור תות ואוכלות במיסעדה שבמקום, ומשכו את עיני הגברים שבחוף. הן היו בנות שיחה נעימות, ואף נאותן מפעם לפעם לרחוץ בים עם מי מהגברים, אולם מעולם לא הסכימו לחיזוריהם הנמרצים יותר של הבחורים. לכן המציא מי מהם שיטה אורגינלית להתקרב לנערות.

הגבר היה מגיע לסככת-החובשות, כאשר הוא מחזיק בגבו ומתלונן כי נתפס לו שריד, או שקיבל התכווצות-שרירים במס, וביקש מהחובשות שתמלא את תפקידה ו- תעשה לו מסאז', כדי לשכך את הכאב. חיבוקים בכוח. בתחילה היו הנערות התמימות עושות מה שביקשו מהן, והגבר רים נהגו מאד. אולם היה מי שהסכים לבנות עד מהרה כי עשית מסאז'ים אינה חלק מתפקידה של חובשת, אפילו בחוף-הנכים.

כאשר באו שוב בחורים וביקשו מסאז', סירבו הנערות. היו גברים אשר התרגו והבעו בכוח מהחובשות לעסות את גבם. בשלב זה הגיעה תלונה למישטרה על מעשי-אלמות שנעשו בבנות, עקב סירובן לעסוק במסאז', והמישטרה באה לחוף ל- חקור את הנערות ולהגן עליהן.

תוך כדי חקירה בענייני מסאז', סיפרה למישטרה אחת החובשות, שולה, כי לפני שבועיים שוחחה בסככה עם גבר מבוגר שהיא מכירה אותו מהחוף, ותוך כדי שי-חה התנפל עליה האיש, חיבק אותה בכוח, הצמיד את גופה אל גופו וניסה להשכיב אותה על גבה. היא נאבקה עימו, ואז החל מנשק אותה בצווארה. אולם אחרי מאבק של דקות אחדות, הצליחה להשתחרר מ- ידיו, ודרשה ממנו בחוקף לעזוב את ה- סככה ולא לשוב לשם עוד. היא חיכתה בחוף עד שהוא הסתלק.

היא סיפרה גם על מקרה נוסף שקרה בזמן האחרון, עת ניגש אליה במיסעדה אדם אחר, שגם אותו פגשה בחוף. הוא החל מחבק אותה וניסה למשוך אותה בכוח לעבר הסככה. כאשר סירבה, כימעט חנק אותה.

מעשה מגונה בכוח. המישטרה ביק-שה ממנה לקרוא להם, כאשר תוכל לזהות את אחד הגברים הללו. ואמנם, אחרי ימים אחדים התקשרה שולה וזיהתה את הגבר אשר תקף אותה בתוך הסככה כמאיר אהרוני, גבר כבן 40, מפתח-תיקווה. המישטרה עצרה אותו לחקירה, והגישו נגדו כתבי-אישום על מעשה מגונה בכוח, שביצע בשולה, על שפתיהם, בחודש ספטמבר '78.

כאשר נחקרה שולה בבית-הדין המישפט על-ידי הסניגור המשופם, דרור מקרין, מדוע לא התלוננה בעצמה במישטרה, אלא חיכ-תה עד שהמישטרה תגיע אליה בעיקבות חקירת המסאז'ים, ורק אז סיפרה על ה- מיקרה שקרה שבועיים קודם-לכן, סיפרה הבחורה בת ה-17, כי לא ידעה שהמישטרה מטפלת בעניינים כאלה, וחששה כי יהיה עליה לישכור עורך-דין פרטי, ולכן נמנעה מכך. היה ניכר כי השופט דויד ברי-אופיר האמין לדבריה של שולה, אך מכיוון שזוהי עבירה מינית, היה על התביעה להביא עדות מסייעת לדיברי המתלוננת, לגבי זיהוי הנאשם.

עדות מסייעת. התביעה טענה, כי יש לה עדי-ראייה, עובד במיסעדה בחוף, אשר ראה את המיקרה, ושיבוא להעיד. ולמרות ששולה עצמה העידה כי איש לא ראה את המיקרה ביניהם, מאחר והסככה נסתרת מהמיסעדה, החליט השופט לחכות לבואו של העד.

אחרי תקופה ארוכה הצליחה התביעה סוף-סוף להביא את העד לבית-הדין המישפט, ואז התברר כי היה עדי-ראייה למיקרה ה- שני, שבו נסחבה שולה על-ידי גבר אחר לכיוון הסככה. אולם העד לא ראה את מאבקה של שולה באהרוני, ולא ידע לספר מאומה על-יכך.

מחוסר סיוע זיכה השופט את אהרוני, ויש לשער כי הוא יעדיף מעתה לקבל מסא-גים במקום אחר.

רכי חיים

מסאז'ים להמונים

החובשות הצעירות

עיסו את גב

הגברים, וחיש מהר

שטמה השמועה

השמועה עברה מפה לפה בין הגברים השחומים והגברתנים, הנוהגים להחזיק בחוף-הנכים: הנערות בסככת החובשות מבצעות מסאז'ים לכל דורש.

בגשם. היה אומר ושהוא מוריד את כבוד המישמחה.

לא תמיד היה השחקן-זמר הערבי ע'סאן עבאס מקובל בקרב חבריו ובני-מישפח-תו. דרכו של הצעיר בן ה-22 היתה רצו-פה בקשיים. עד היום לא מקבלים רבים את העובדה שהוא שחקן.

"לפני כמה זמן פגש אותי חבר מ- הפקולטה לרפואה בתל-אביב. הוא שמח מאד לפגוש אותי, חשב שגם אני לומד רפואה. כשאמרתי לו שאני זמר הוא אמר לי: חבל, חבל מאד! והפנה לי עורף. לפעמים שואלים אותי, יהודים

היהודית", רטן. "אצל היהודים במיקרה הרע מצפים משחקן שיהיה הולל, שילבש בגדים מרופטים, יעשן חשיש. אצלנו בכלל לא מתייחסים אליו. לנו השחקנים יש כבוד. אנחנו מתלבשים כמו שצריך. אנחנו לא מגסים להיות זרוקים. אנחנו יותר רציניים, אבל לא מקבלים אותנו. לא אצל הערבים ולא אצל היהודים."

לדבריו, קשה מצבו של השחקן הערבי בארץ כי הוא תלוש. לערבי הארץ אין תודעה או רצון מספיק חזק, כדי ליצור תרבות ערבית ישראלית עצמאית. מאידך, אין שום גוף שילטוני שיאסוף את השחקן

שחקן עבאס (משמאל) בתפקיד "לנו יש כבוד".

גים הערביים ויתמוך בהם. "אין לנו שום בסיס, כערבי, אתה גם לא יכול לומר את מה שאתה רוצה, כי אם תאמר אז לא תתקדם או שיעשו לך בעיית".

"אנחנו מאד רעבים לתיאטרון משלנו", הוא אמר. "אבל לצערי הרב השחקנים הערבים מפוזרים בכל מיני מקומות ב- ארץ, רובם בתיאטראות עבריים, ולא מוכנים לבנות את התיאטרון הערבי ה- מקורי, שתיה שייך רק לרחוב הערבי."

להיות ערבי. ע'סאן יצר לעצמו סיג-נון שירה מיוחד, שאינו ידוע בארץ או בארצות ערביות. בהיותו בעל קול אופר-אי עמוק, שילב את סיגונו האופרה עם סיגונו השירה הערבית. בתחלה היה רק מחבר את המילים לשיריו, אחרי-כך חיבר גם את הלחנים. הנושאים הם בעיקר האדמה, הטבע, האהבה, קסטות מוקלטות בית ושירים פוליטיים. קסטות מוקלטות משיריו מסתובבות ברחבי הארץ. ע'סאן היה שר בהפגנות ובאסיפות, באחד במאי, בחתונות כפריה.

לפני כמה שנים ועבר לגור בתל-אביב. שם מצא חברה מסויימת, המוכנה לקבל אותו כמו שהוא. בידד עם חברים יצרו תיאטרון-רחוב, תגובות, המורכב מ- סטודנטים תל-אביביים. זהו תיאטרון ה- מנסה להעביר לאנשים ברחוב את ה- בעיה של "להיות ערבי בארץ", ולתת מצע פוליטי מסויים.

ע'סאן ניהל לאוניברסיטת תל-אביב ל- חוג לתיאטרון. במקביל, הוא עובד כדוג-מן בחברת פיסוס. הוא אינו מצליח, ככל ערבי אחר בכרך, להשיג דירה ובינתים הוא מחלק את עצמו בין דירות חבריו.

"הערבים ממש מוגבלים כאן", אמר. "אסור לנו להגיד את מה שאנחנו חוש-בים. אם נביע כאן דעה נשלם יקר מאד. למשל, אם עושים הפגנה עוצרים רבים מאיתנו. לפעמים, כשאנחנו עושים הפגנה ובא הרב כהנא, עוצרים אותנו אבל לו לא עושים שום דבר."

ע'סאן קיבל כמה הצעות לעבוד בטלווי-זיה הלימודית אך הוא עדיין שוקל אם להיענות. הוא יודע כי אם יעבוד בטלווי-זיה יסתכלו עליו חבריו כעל בוגד, ו- יגידו: "אם התקבלת, זה סימן שאתה משתף-פעולה עם השלטונות". הוא מרגיש עצמו תלוש בין התורה הערבית והיהודית.

דעתו קשה לו למצוא את עצמו בתווך. בכונתו לחבר מעין מחזמר, שבו יופיע ברחבי הארץ, ויציא את התלישות של הצעירים הערביים בישראל. בינתיים הוא עובד עם החוג לתיאטרון על ההצגה אסקוריאד, ומקוה שאם יעבוד קשה יוכל במשך הזמן לתרום למען תיאטרון ערבי מיקצועי.

וערבים כאחד, מה אני עושה למחייתי. אני אומר להם שאני שחקן ואז הם שוא-לים אותי: כן, כן, אבל מה אתה עושה למחייתך? מזור, אבל לאנשים קשה ל- קבל את העובדה ששחקן זה מיקצוע."

ע'סאן הוא הרביעי שחקן ארבעת אחיו. יש לו עוד חמש אחיות. הוא נולד בנצרת ובגיל חמש עבר עם משפחתו לכפר אוס-אל-פחם, שם נמצאות אדמות המישפ-חה. ע'סאן ירש את כישרוני-המישחק ו- הוימרה שלו מאביו, שהיה משורר-עם מפורסם. מותו ושל האב, שהיה ידודו הטוב ביותר והאדם היחידי שהבין אותו, בהיותו בעצמו אמן, הנחיתה עליו מכה שממנה לא התאושש.

התיאטרון העולה. "אני יודע שאני מצליח עכשיו, אבל זה לא נקרא בעיני הצלחה" גילה הצעיר שהשחרר, נאה ה- מראה. "אני לא מרגיש שאני מצליח כי ערבי. החוכמה היא לתרום בעזרת הכישרון שלי לתרבות הערבית, וזה לא קל". כישרונו של ע'סאן התגלה כבר בגיל צעיר. המורה היה מציב אותו על השולחן בכיתה כדי שישיר. בגיל 11 עשה עם חבריו הצגה שזכתה להצלחה. אביו דחף אותו לגסוע לחיפה, ללמוד בתיאטרון בית הגן.

"בית הגן הוא לא תיאטרון מיקצועי", הסביר. "זה תיאטרון שעושה הצגות ב- ערבית. ההצגות הן מסחריות. הן נועדו לגרוף כספים ולשעשע את הילדים הקט-נים, אבל אין בהן שום תרבות ערבית אמיתית. אין בהן שום דבר מן ההווי הערבי בארץ. גם השחקנים שמשחקים שם אינם מיקצועיים. המישחק הוא תחביב בשבילם, יש להם מיקצועות אחרים, אחד פקיד בבנק, אחד מוכר דלק."

אחרי שנתיים נהרס ע'סאן וחבריו מ- התיאטרון. טענו שזקם קומוניסטים. "זה לא היה נכון", התרעם הצעיר, "פשוט לא הסכמנו לעשות את כל מה שדרשו מאיתנו."

ע'סאן ובני קבוצתו הקימו קבוצה משלהם בשם התיאטרון העולה. במקביל להופעות בכפרים וביישובים ערבים שו-נים, היה ע'סאן לומד לבגרות בלימודי-ערב.

הקבוצה לא החזיקה מעמד. ע'סאן ניש-ך במחינת כספית. לא היה לו היכן לישון והוא היה לר בננים ציבוריים. היה נוסע לסכנתו בנצרת בשתיים בלילה. האשה ה- קשישה היתה מחכה לו ומכינה לו אוכל. אחרי-כך היו יושבים ומשוחחים עד השעות הקטנות של הבוקר.

יש כבוד. בגיל 18 חזר לכפרו. הוא החליט להיות עצמאי. "בחברה הערבית קשה יותר להיות שחקן מאשר בחברה